

נח:

עין משפט
נר מצוה

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) (ג'ל' לה) (ב) (ג'ל' ע) (ג) (ג'ל' ע)
ידי הדס. רש"י. (ג) (ג'ל' ע)
כ"ה. משמין פ"י מ"ב
יב"ד. סוף פירושין ד"ה
נוי הנה. (ד) (חולין דף
ג'ל' ע) (ה) (ג'ל' ע) (ו) (ג'ל' ע)
(ז) (ג'ל' ע) (ח) (ג'ל' ע) (ט) (ג'ל' ע)
(י) (ג'ל' ע) (יא) (ג'ל' ע) (יב) (ג'ל' ע)
(יג) (ג'ל' ע) (יד) (ג'ל' ע) (טו) (ג'ל' ע)
(טז) (ג'ל' ע) (יז) (ג'ל' ע) (יח) (ג'ל' ע)
(יט) (ג'ל' ע) (כ) (ג'ל' ע) (כ"א) (ג'ל' ע)
(כ"ב) (ג'ל' ע) (כ"ג) (ג'ל' ע) (כ"ד) (ג'ל' ע)
(כ"ה) (ג'ל' ע) (כ"ו) (ג'ל' ע) (כ"ז) (ג'ל' ע)
(כ"ח) (ג'ל' ע) (כ"ט) (ג'ל' ע) (ל) (ג'ל' ע)

הגהות הב"ח

(א) (ג'ל' ע) (ב) (ג'ל' ע) (ג) (ג'ל' ע)
(ד) (ג'ל' ע) (ה) (ג'ל' ע) (ו) (ג'ל' ע)
(ז) (ג'ל' ע) (ח) (ג'ל' ע) (ט) (ג'ל' ע)
(י) (ג'ל' ע) (יא) (ג'ל' ע) (יב) (ג'ל' ע)
(יג) (ג'ל' ע) (יד) (ג'ל' ע) (טו) (ג'ל' ע)
(טז) (ג'ל' ע) (יז) (ג'ל' ע) (יח) (ג'ל' ע)
(יט) (ג'ל' ע) (כ) (ג'ל' ע) (כ"א) (ג'ל' ע)
(כ"ב) (ג'ל' ע) (כ"ג) (ג'ל' ע) (כ"ד) (ג'ל' ע)
(כ"ה) (ג'ל' ע) (כ"ו) (ג'ל' ע) (כ"ז) (ג'ל' ע)
(כ"ח) (ג'ל' ע) (כ"ט) (ג'ל' ע) (ל) (ג'ל' ע)

ומזמין ליה לדינא. שלא כדון וילא מן הדין וזכאי: ומפקין מיניה ממונא
דינא לא שמיא דין. דגזון פסול לדין שיעות הדין בשביל שוחד:
כדון כל מוהא אלא דס. ראש לכל המיתות הוא דס שאין אדם מת
אלא ע"י רוב דס שלא הקין בזמן הראוי לו: כדון כל חיון אלא חמר.

שזין ממיה כל שומרי: דדרכיה
למימא. כגון גוסס: כדון כל
מרעין אלא דס. כל תחלואי האדם
על יד הדס הם שמחנה עליו: כדון
כל אסון אלא חמר. שאם ישמה יין
כהלכה וכדאי לא יצא לדין חולי:
סמן מסכתא סממין. שם מבקשין
סממנים לרפואה שנקמקו שאין יין
מזיין תחלואין: כפיכ אפיתחא
דקוסקיא. מילתא דחנפי נפשה
היא ואבג גררא נכסה. וללמוד בני
העיר משם תבנו שגלשה שמות הללו
מדה אחת הן ונפקא מינה לתקא
וממכר שאם המנה למכור לחצור
מלא מדה זו כזוהא לשון שיאמר ימן
שיעור אחת ומקומות מקומות יש
שקורין אנפק או אנטל או אבג
וכדאמר בקדושין: (דף ע"ג) לישמי מר
אבגא א"ל מי דק מי מר אספרגוס
כדאמר יאשי או אנטל כדקרייתו
רבנן: ואזוהא אנטל. גמרא קאמר ליה.
כלומר ואזוהא שיעורו של אנטל:
רביעית של סורה. רביעית הלוג
דהיינו צ"ה ומחאה. ומשום דארבעה
כוסות של פסח שיעורין כרביעית
ומלאו להן חמשים סמן מן המורה
מד' כוסות האמורים במצרים: (מד"ז)
לשני גאולה האמורים צ"ה והואלמי
והואלמי ולקחתי והואלמי) לפיכ
קרי ליה רביעית של מורה וכן רביעית
של יין לגזיר הלכה למשה מסיני.
ובמסכת נזיר (דף נ"ה) חשיב עשר
רביעית הן שמן המורה שיעורין כהן
רביעית והכי נמי אמרינן (חולין
דף ק"ג) דשיעור אנטל היינו רביעית
דלחמין ר' יעקב מנהר פקוד נטלא
בת רביעית: מותני' המורב.
צינור קטן ורגילין לתלותו לסוף
צינור גדול והולך על פני כל הגג
ורגילין להפכו לכל ראש שירלי

ומרחיק קילות מים מן הכותל. ולשון מרחז טפה של מים זו דרך שם
כדכתיב (ישעיה מ) כמר מדלי לשון טפה. והלכך אין לו חזקה דאית
דבר קטנו ואם החזיק בו בעל הגג ג' שנים ותלה אותו בארץ חצר
חצירו אינו יכול לטעון החזקתי בדיון דלאו מילתא דקביעותא הוא
לא קפיד בעל חצר ושמיק שנים ושלא: אבל יש למקומו חזקה.
גמ' מפרש לה: המוחילה. הוא צינור הגג ומילתא דקביעותא הוא הלכך יש לו חזקה דלא עבד איניש דשתיק אלא
קפיד ומדשתיק איכא למימר הדין עם המחזיק דודאי נתרנה (ע"עמנו בדמיוס: סולם המלך. קטן הוא הלכך אין לו חזקה כדיון דלאו
מילתא דקביעותא הוא לא קפיד ולא חש למחזיק והלכך אם נתן סולמו בחצר חצירו לעלות לגגו ולשוכנו אינה חזקה: ולגזיר. סולם
גדול: חלון המלכים. קטנה היא אין לה חזקה אם עשה חלון כמותל ביתו להניח דרך שם ולשומר פרדסו וגינתו והחלון פתוח לחצר
חצירו והחזיק בה שלש שנים אינה חזקה כדיון דלאו מילתא דקביעותא הוא לא חש למחזיק. אבל אם עשאו להאיר שלא היה לו אורה
מזד אחר כי אם מכאן יש לו חזקה דלשם קביעות עשאו דאיתו יכול להשתמש בביתו בלא אורה וכל מידי דקביעותא הוי חזקה והכי אמר
שמואל גמ' (נ"ט) ולאורה אפילו כל שהוא חזקה: מלכין. הוא משקוף החלון מלמעלה ומלמטה מימין ומשמאל כעין פתח: גמ' אין
לו חזקה מרוב אחס. אם המרחז מונה בראש חצר דרומי של מוחילה וסוף שם מים והחזיק בו ג' שנים אינה חזקה ואם לר' כר' בעל חצר
להשתמש שם לר' זה לעקור מרובו מכאן ולהניח בראש השני של מוחילה דאין בעל הגג מפסיד בכך כלום והלכך אין כאן קביעות
לדיוח מונה לעולמים לרוב זה והלכך לא חש בעל חצר למחזק: אבל יש למקומו חזקה. באחת משתי רוחות או כפוי או דרומי שאם
יעקרו מזד זה יניחו בראש חצר ואין בעל חצר יכול לעקור לגמרי מן החצר שהרי החזיק מיהא בחון החצר דלגבי אחת משתי רוחות
הוי מרחז מילתא דקביעותא דתשם בית אי אפשר בלא מרחז וכשעשה זה מרחז בתחלה בחצר לשם קביעות עשאו והיה לו לבעל החצר
למחות בחון שלש ומדלח מיהא הפסיד: שאם היה ארוך. יותר מכדי לרבו ותופס בארץ חצר הרבה מקצרו והיינו אין לו חזקה
לארצו אבל יש למקומו שהוא מונה שם חזקה דלא יעקרו ממקומו כלל אפילו מזד זה לזד אחר אלא באותו רוח שהחזיק ובאותו מקום
הוא חזקה: שאם רוצה. בעל החצר לבנות תחתיו בונה בנינו עד שגמיע למרחז ולא מזי טעין בעל הגג כי היכי דלחזיקי במקום המרחז
אחזיקי נמי בנה שתחתיו שאם טען רשות לתלות מרחזו בארץ לא נתן לו קרקע של מחזק המרחז ולא שגמיעו לו לבנות עשות בו זרבי
בין בנין בין כל דבר הנריך לו אבל אם בא לעקור ולהגביה בנינו במקום שהיה המרחז אינו יכול לעקור דלמקומו מיהא יש לו חזקה:
מן

כל דין דמתקרי לדינא ובפסקי מיניה ב' כגון אם כפר והולילו
ממנו בעדים אבל אם חייבוהו שבוהו ולא רצה לישבע ושילם
משום הכי לא מיפסל לדינא: אבגב אנפק אנפק. אומר הר"ר חיים
דלונג ואנפק הם משקים דרפואה והיינו אספרגוס דלמר (ס"ב) כל
הכשר (חולין דף ק' וס"ג) אנפק

ומזמין (להו) לדינא פסליה אלא כל דין
דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא ברין
לאו שמייה דין כתבו הכי ברם סאבי
דיהודאי אמרי כל דין דמתקרי לדין ומפקין
מיניה ממונא ברין לאו שמייה דין חזא
(א) דכתיב בראש כל מוחא אלא דס בראש כל
חיון אלא חמר אלא מעתה דנפיל מאיגרא
ומית ודנפיל מדיקלא ומית דמא קטליה ותו
מן דררכיה למימח משקו ליה חמרא וחיי
אלא הכי בעי למכתב בראש כל מרעין אלא
דס בראש כל אסון אלא חמר כתבו הכי
ברם סאבי דיהודאי אמרי בראש כל מרעין
אנא דס בראש כל אסון אלא חמר באתר
לדיח חמר תמן מתבעו סממין כתיב אפיתחא
דקוסקיא אנפק אבגב אנטל ואזוהא אנטל
זהו רביעית של תורה: מותני' "המורב
אין לו חזקה ויש למקומו חזקה המוחילה יש
לה חזקה כסולם המצרי אין לו חזקה ולצור
יש לו חזקה: חלון המצרי אין לו חזקה
ולצורית יש לה חזקה איזו היא חלון המצרי
יכל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס
לתוכה רבי יהודה אומר אם יכל ליכנס
אף על פי שאין ראשו של אדם יכול ליכנס
לתוכה הרי זו חזקה: גמ' מאי המורב אין
לו חזקה ויש למקומו חזקה אמר רב
יהודה אמר שמואל "הכי קאמר המורב
אין לו חזקה מרוב אחת ויש למקומו חזקה
לחזקה חזקה רבי חנינא אמר המורב אין
למקומו חזקה שאם בא לעקור אינו עוקרו
רב ירמיה בר אבא אמר "המורב אין לו
חזקה שאם רוצה לבנות תחתיו בונה ויש
למקומו חזקה שאם בא לעקור אינו עוקרו
תמן

שאין יכול לדחוקו להסיר לראש לזד אחד של מוחילה וכענין זה פירש
רבינו מנחם שאם המרחז קצוה באלמנע רוח מזרחי יכול בעל החצר
לעקרו מן האלמנע ולקבוע בשלים הגג או כרביע וכלל אותה רוח
בכל מקום שירצה אבל לרוב אחרת אין יכול לסלקו לפי שיש לו חזקה:
במוחילה

גמ' מפרש לה: המוחילה. הוא צינור הגג ומחזיק כל אורך הגג ומילתא דקביעותא הוא הלכך יש לו חזקה דלא עבד איניש דשתיק אלא
קפיד ומדשתיק איכא למימר הדין עם המחזיק דודאי נתרנה (ע"עמנו בדמיוס: סולם המלך. קטן הוא הלכך אין לו חזקה כדיון דלאו
מילתא דקביעותא הוא לא קפיד ולא חש למחזיק והלכך אם נתן סולמו בחצר חצירו לעלות לגגו ולשוכנו אינה חזקה: ולגזיר. סולם
גדול: חלון המלכים. קטנה היא אין לה חזקה אם עשה חלון כמותל ביתו להניח דרך שם ולשומר פרדסו וגינתו והחלון פתוח לחצר
חצירו והחזיק בה שלש שנים אינה חזקה כדיון דלאו מילתא דקביעותא הוא לא חש למחזיק. אבל אם עשאו להאיר שלא היה לו אורה
מזד אחר כי אם מכאן יש לו חזקה דלשם קביעות עשאו דאיתו יכול להשתמש בביתו בלא אורה וכל מידי דקביעותא הוי חזקה והכי אמר
שמואל גמ' (נ"ט) ולאורה אפילו כל שהוא חזקה: מלכין. הוא משקוף החלון מלמעלה ומלמטה מימין ומשמאל כעין פתח: גמ' אין
לו חזקה מרוב אחס. אם המרחז מונה בראש חצר דרומי של מוחילה וסוף שם מים והחזיק בו ג' שנים אינה חזקה ואם לר' כר' בעל חצר
להשתמש שם לר' זה לעקור מרובו מכאן ולהניח בראש השני של מוחילה דאין בעל הגג מפסיד בכך כלום והלכך אין כאן קביעות
לדיוח מונה לעולמים לרוב זה והלכך לא חש בעל חצר למחזק: אבל יש למקומו חזקה. באחת משתי רוחות או כפוי או דרומי שאם
יעקרו מזד זה יניחו בראש חצר ואין בעל חצר יכול לעקור לגמרי מן החצר שהרי החזיק מיהא בחון החצר דלגבי אחת משתי רוחות
הוי מרחז מילתא דקביעותא דתשם בית אי אפשר בלא מרחז וכשעשה זה מרחז בתחלה בחצר לשם קביעות עשאו והיה לו לבעל החצר
למחות בחון שלש ומדלח מיהא הפסיד: שאם היה ארוך. יותר מכדי לרבו ותופס בארץ חצר הרבה מקצרו והיינו אין לו חזקה
לארצו אבל יש למקומו שהוא מונה שם חזקה דלא יעקרו ממקומו כלל אפילו מזד זה לזד אחר אלא באותו רוח שהחזיק ובאותו מקום
הוא חזקה: שאם רוצה. בעל החצר לבנות תחתיו בונה בנינו עד שגמיע למרחז ולא מזי טעין בעל הגג כי היכי דלחזיקי במקום המרחז
אחזיקי נמי בנה שתחתיו שאם טען רשות לתלות מרחזו בארץ לא נתן לו קרקע של מחזק המרחז ולא שגמיעו לו לבנות עשות בו זרבי
בין בנין בין כל דבר הנריך לו אבל אם בא לעקור ולהגביה בנינו במקום שהיה המרחז אינו יכול לעקור דלמקומו מיהא יש לו חזקה:
מן

רסו א מיי סיה מלי
שנים כל ה סמן
ענין פס טיפוס חית פי
קנא פסין:
רסו ב מיי שם כל
טופים שם פסין:
רסו ג ד מיי שם פיו כל
ז סמן שם טופים
חית פי קנא פסין:
רסו ד ה מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו ה ו מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו ו ז מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו ח ח מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו ט ט מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י י מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"א י"א מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ב י"ב מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ג י"ג מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ד י"ד מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ה י"ה מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ו י"ו מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ז י"ז מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ח י"ח מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו י"ט י"ט מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ כ מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"א כ"א מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ב כ"ב מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ג כ"ג מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ד כ"ד מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ה כ"ה מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ו כ"ו מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ז כ"ז מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ח כ"ח מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו כ"ט כ"ט מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:
רסו ל ל מיי שם פיו כל
טופים שם פסין:

רבינו גרשום

בראש כל מוחא אלא דס.
מי שאחזק הדס שאינו
מקין מסתכן ומח.
כל מוחא מסתכן דס
הן: אלא בריש כל מוחא
עיקר חוליה מחזקת רוב דין
באין. ויפיק פיראא דין
מחזק: אנפק אנפק.
כלומר אחזק כל אספרגוס
שחזקין בשחזקת משום
רפואה היו קורין אותו
בלשונם אנפק והיינו אנפק
והיינו אנפק כלומר שיעור
באזוהא מילי שניטילין ממנו
לדין. ושעורו כרביעית
של מורה ברה ומחאה:
פסא המורב אין לו
חזקה. היינו צינור קטן
כמו שנים או שלש אמות
שחזקין אותו בכוף צינור
גדול כדי שיקלחו מימיו
ברחוק מן הכותל. וכשחזקו
בכוף הצניור גדול (ורגילין)
יכולין לתלותו לאותו מרחז
לקחת מימיו או ליתן
או לשפאל: ויש למקומו
חזקה. פסין כפיכ בא
קאמר הכי קאמר אין לו
חזקה בחצר אם וסופין
מימיו לחצר חצירו אם
הוא נטוי חזק לצד אחר
דאיכא להסיר הוואל ואין
לו רשות לתלותו לאותו צד
שירצה ברשות בעל חצר
במחזיק חלון שם ואיחזיק
שירצה יכול לעבד עליו:
יש לו למקומו חזקה כפי
רוחחו. כלומר ואם בעל
המרחז מחזיק פסין לצד
זה ופסין לצד זה ברוח
שיש לו למקומו להסיר
מימיו חזקה בחצר. איכא
דאמר אין לו חזקה בחצר
מרוח אחת. כשלא חלה
אלא מרוב אחר בראש
אחר של צינור אבל חלה
שני מרחזין פסין ראשין
והוחזקו לחצר היינו משתי
רוחותיו ויש למקומו חזקה.
ור' חנינא מרחק למחזק אין
לו חזקה שיכול בעל חצר
לעקר למרחז: שאם בא
לבנות. בנין תחת המרחז
בונה ומקבל מימיו במת
שירצה: ויש למקומו חזקה.
שאם בא לעקור שאם רוצה
להגביה בנינו ולעקרו
למרחז אינו ראוי:

